«Χάρη σ' αυτούς τους ανθρώπους είμαστε εμείς εδώ. Χάρη σ' αυτούς έχω οικογένεια, έχω εγγόνια και δισέγγονα. Αν δεν υπήρχαν αυτοί, δεν θα υπήρχα κι εγώ...». Η Ρασέλ Δανιήλ απλώνει τα μακριά λεπτά της χέρια για να σφιχταγκαλιάσει τη 18χρονη Ελένη, που μπορεί να γνώρισε μόλις μια ημέρα πριν, αλλά την αισθάνεται ήδη οικογένειά της, κι αυτό γιατί ο προπάππους της νεαρής Βεροιώτισσας ήταν αυτός που έβαλε το δικό του ξεχωριστό λιθαράκι στη σωτηρία της οικογένειας της Ρασέλ από το ναζιστικό μένος, την ταραγμένη περίοδο του πολέμου.

Οι δυο τους στέκονται αγκαλιασμένες λίγα μέτρα μακριά από τον χώρο του παλιού εβραϊκού νεκροταφείου της Βέροιας, εκεί όπου έγιναν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου για τα 460 μέλη της εβραϊκής κοινότητας της πόλης, που οδηγήθηκαν στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, παρουσία πλήθος κόσμου, επιζώντων της θηριωδίας αλλά και απογόνων ανθρώπων που μαρτύρησαν στο Ολοκαύτωμα.

«Την πρώτη φορά που αντίκρισα αυτό το μέρος, έβρεχε. Ήρθα να βρω τα μνήματα των παππούδων μου και δεν υπήρχε σχεδόν τίποτα. Ένιωσα να βρέχομαι κι εγώ μέσα μου...», αφηγείται στο Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων η 80χρονη, η οποία ήταν μόλις τεσσάρων ετών, όταν μαζί με την οικογένειά της εγκατέλειψαν το σπίτι τους προκειμένου να σωθούν.

Τύχη αγαθή έφερε στον δρόμο τους μια οικογένεια χριστιανών κι έναν ιερέα, που τους βοήθησαν να ξεφύγουν από τη μοίρα εκατομμυρίων ομοθρήσκων τους, οι οποίοι εξαναγκάστηκαν να ακολουθήσουν την πορεία θανάτου προς τα στρατόπεδα του Γ' Ράιχ. Ο Γιώργος και η Παναγιώτα Λαναρά και ο πατήρ Νέστορας Καραμητσόπουλος βοήθησαν την οικογένεια της 80χρονης (σήμερα) Ρασέλ να επιβιώσει παρέχοντάς τους στέγη και βοηθώντας τους να κρυφτούν στα γύρω δάση, ακόμη και για εβδομάδες ολόκληρες, όταν έρχονταν οι Γερμανοί στο χωριό.

Κάποια μέρα, οι Γερμανοί έκαναν έφοδο στο χωριό και απαίτησαν από τον ιερέα Νέστορα Καραμητσόπουλο να τους αποκαλύψει τους Εβραίους που κρύβονταν στο χωριό. Οι Γερμανοί δεν ικανοποιήθηκαν από την απάντησή του και ήλεγξαν όλα τα σπίτια, σπιθαμή προς σπιθαμή. Σε οχτώ απ' αυτά βρήκαν Εβραίους κι αυτό μεγάλωσε την οργή τους: έκαψαν ολοσχερώς τα οχτώ αυτά σπίτια και το σπίτι του ιερέα, τον οποίο και υπέβαλαν σε φριχτό βασανιστήριο, ξεριζώνοντας τη γενειάδα του.

Η γενναιότητα της οικογένειας Λαναρά και του πατέρα Νέστορα ήταν αυτή χάρη στην οποία, όπως λέει τόσο η Ρασέλ Δανιήλ όσο και οι δυο κόρες της που την συνόδευσαν σ' αυτό το ταξίδι στη Βέροια, τους έδωσε το δικαίωμα στη ζωή.

Phoca PDF

«Νιώθω σαν να έχω μια οικογένεια εδώ και κάθε φορά που τους συναντώ κλαίω», λέει η ηλικιωμένη γυναίκα με τη σχεδόν ασκητική φιγούρα και θυμάται τη συγκίνηση που ένιωσε όλη η οικογένειά της, όταν μερικά χρόνια πριν απονεμήθηκε (μετά θάνατον) το μετάλλιο του Δικαίου των Εθνών (σ.σ. διάκριση που απονέμεται από το Γιαντ Βασέμ σε άτομα που έθεσαν την ζωή τους σε κίνδυνο για να διασώσουν Εβραίους από τους Ναζιστές) στους διασώστες τους. Τα μετάλλια τότε (το 2012) είχαν παραλάβει η εγγονή του Γιώργου και της Παναγιώτας Λαναρά, Γεωργία Μελιοπούλου και η εγγονή του πατέρα Νέστορα.

Γεννημένη το 1939 στη Βέροια, από την οποία έφυγε το 1951 για το Ισραήλ, όπου ζει μέχρι σήμερα, η Ρασέλ Δανιήλ -μητέρα τριών παιδιών, εννέα εγγονιών κι ενός δισέγγονου σήμερα- δεν σταματάει στιγμή να μιλάει για τα όσα πέρασε η ίδια και οι ομόθρησκοί της προκειμένου να διδάσκονται, όπως λέει οι νέες γενιές. «Πηγαίνω σε σχολεία εδώ και 17 χρόνια και μιλώ με τα παιδιά. Είμαι ηλικιωμένη, είμαι ήδη 80 ετών. Αν δεν υπάρχω αύριο-μεθαύριο ποιος θα μείνει να τα εξιστορεί όλα αυτά στις επόμενες γενιές;», αναρωτιέται, διαβεβαιώνοντας πως θα συνεχίσει να το κάνει αυτό όσο ζει «για να θυμούνται οι νέοι, να μην ξεχνούν ό,τι έγινε».

Η ίδια πάντως δεν ξεχνά ούτε στιγμή την ελληνική γλώσσα, που με καμάρι χρησιμοποιεί σε κάθε ευκαιρία. «Έχω βιβλία στα ελληνικά. Προσπαθώ πολύ να μην τα ξεχάσω. Μου αρέσει πολύ αυτή η γλώσσα», λέει και μας αποχαιρετά με μια υπόσχεση: πως όσο τη βαστάνε τα πόδια της, όπως χαρακτηριστικά λέει, θα επισκέπτεται το γενέθλιό της τόπο.

?????????? ?? ???????? ??? ????????????? ???? «????»

Η Ρασέλ Δανιήλ, η οποία μαζί με τον επίσης επιζώντα Ρέουβεν Εμανουέλ κρατούσαν την αρχή του νήματος που «ξετύλιξαν», στις 22.9.2019 το απόγευμα, κάτοικοι κι επισκέπτες (από την Ελλάδα και το εξωτερικό) της Βέροιας στη μνήμη των θυμάτων της εβραϊκής κοινότητας της πόλης δεν ήταν η μόνη που ταξίδεψε από το Ισραήλ.

Από το απόγευμα της περασμένης Παρασκευής, απόγονοι μαρτύρων του Ολοκαυτώματος, που βρέθηκαν στη Βέροια για τις τριήμερες εκδηλώσεις μνήμης που κορυφώθηκαν στις 22.9.2019 με την πορεία, εξερευνούσαν κάθε γωνιά της ιστορικής συνοικίας της Μπαρμπούτας αναζητώντας ψήγματα της δικής τους οικογενειακής ιστορίας...

Μεταξύ αυτών ο Μορντεχάι Πίντο και η ξαδέλφη του Ραχήλ, που έφτασαν στη Βέροια για να συμμετάσχουν στις εκδηλώσεις και να αποτίσουν φόρο τιμής στους προγόνους τους.

Οι γονείς τους ήταν από τους ...«τυχερούς» που είχαν φύγει από την Μπαρμπούτα αρκετά πριν ξεσπάσει ο πόλεμος. «Οι γονείς μου πήγαν στο Ισραήλ πριν από τον πόλεμο. Όσοι από τους συγγενείς τους έμειναν στη Βέροια οδηγήθηκαν στο Άουσβιτς και δεν γύρισαν ποτέ πίσω...», λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Μορντεχάι Πίντο, ο οποίος μαζί με την ξαδέλφη του και άλλους συγγενείς έχουν συμμετάσχει και στις πορείες μνήμης που διοργανώνει η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης.

Phoca PDF

«Έχουμε έρθει αρκετές φορές στη Βέροια. Είναι ωραίο να επισκέπτεσαι τον τόπο, όπου γεννήθηκαν οι γονείς σου και να προσπαθείς να σχηματίσεις εικόνες από τη ζωή σου», λένε με μια φωνή τα δυο ξαδέλφια, ενώ εκφράζουν και τον προβληματισμό τους για το γεγονός ότι υπάρχουν και σήμερα ακόμα χώρες που αρνούνται το Ολοκαύτωμα.

«Η Ελλάδα ευτυχώς γνωρίζει. Σε ελληνικές πόλεις, μάλιστα, όπου έχουν ζήσει Εβραίοι διοργανώνονται εκδηλώσεις μνήμης», επισημαίνει ο Μορντεχάι Πίντο, με την ξαδέλφη του Ραχήλ να παρατηρεί πως μόνο η εκπαίδευση μπορεί να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη του Ολοκαυτώματος ώστε να μην επαναληφθεί «ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ» αυτή η θηριωδία.

«Οι λιγοστοί επιζώντες πεθαίνουν μέρα με τη μέρα. Μόνο οι μαρτυρίες τους θα "ζουν" σε λίγο και αυτό είναι θλιβερό. Πρέπει να διατηρηθεί με κάποιο τρόπο η μνήμη», τονίζει και ακουμπά ευλαβικά πάνω στην ταφόπλακα από το μνήμα του παππού της, που εντόπισε ανάμεσα στις λιγοστές πλάκες που υπάρχουν σήμερα στον χώρο των παλαιών εβραϊκών κοιμητηρίων. «Αυτό είναι ένα κομμάτι της ιστορίας μου...», λέει με τη συγκίνηση να αποτυπώνεται σε κάθε πτυχή του προσώπου της.

????: ZOUGLA, 23.9.2019

Phoca PDF